

Ponder

W.L. LECLERCQ, NOTARIS,
ZEEMAN, SCHRIJVER,
MUSICUS EN DENDROLOOG
Albert G. van Solinge

EER EN PUBLIEK
VERTROUWEN TIJDENS
DE 17DE EEUW IN HET
HAARLEMSE
OPENBARE NOTARIAAT
H. Spijkerman

LIEVE NICHTEN,
LIEVE NEVEN, ...
P.H.M. Gerver

VERLIJDEN,
VERLEED, VERLEDEN
• Geflankeerd door vakbroeders
Marianne Eisma

UIT HET ARCHIEF
• Waar naartoe met het archief?
Ph. Maarschalkerweerd

HET SIGNET VAN
DE NOTARIS (11)
Caspar van Heel

HET NOTARIEEL
WOORDENBOEK
• Akte
B. Duinkerken

Dé uitgever voor het notariaat!

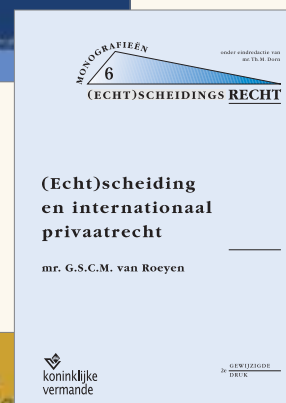
- Jurisprudentie Burgerlijk procesrecht
- WPNR
- Notariaat Magazine
- FBN
- JBN
- CD Notariële Documentatie
- Notamail – Notafax

- Kadasterwet
- Teksten en toelichting Wet op het notarisambt
- Teksten en toelichting Nieuw Erfrecht
- Monografieën (echt)scheidingsrecht
- Preadvies KNB
- Wettenpocket Burgerlijk Recht

Informatie? Catalogus aanvragen?

Neem contact op met het Servicecentrum Uitgevers.
Telefoon: 070 378 98 80,
fax 070 378 97 83, e-mail: sdu@sdu.nl

Kijk voor alle uitgaven op www.sdu.nl/notariaat

“Ponder” volgens Van Dale:

unster, een soort evenaar met aan de ene zijde een haak en aan de andere een gewicht dat men af- en aanschuift, balans met ongelijke armen.

C O L O F O N

Ponder:

halfjaarlijks mededelingenblad van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap, van Eeghenstraat 222, 1071 GM Amsterdam
Telefoon: 020 675 6479
Fax: 020 679 0358
Email algemeen : info@notarielestichting.nl
Email redactiesecretaris: inesvangasselt@notarielestichting.nl
Website: www.notarielestichting.nl
Postbanknummer: 554704

Redacteuren:

W. Bosse
B. Duinkerken
P.H.M. Gerver
Liesbeth M. van der Marck
B.C.M. Waaijer

Redactiesecretaris:

Inés M. van Gasselt

Layout/productie:

Grafisch Bureau Schaefer
Francien van Maasdijk

Foto's:

Omslag : Maarten Brinkgreve
Pag. 6, 14 : Wouter Thorn Leeson

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door:

Raadgevend Bureau Borgdorff te Rotterdam, Kluwer Juridische Uitgevers te Deventer en SDU te 's-Gravenhage.

Aan dit nummer werkten mee:

Kees Cappon, *universitair hoofddocent rechts-geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, tevens vice-voorzitter van het Institut international d'histoire du notariat te Parijs, namens de notariële stichting*

B. Duinkerken, *oud-notaris te Den Haag*

Marianne Eisma, *kunsthistorica*

P.H.M. Gerver, *oud-notaris te Amsterdam, hoogleraar notarieel recht aan de Universiteit van Amsterdam*

J.J.A. de Groot, *voorzitter notariële stichting*

Caspar van Heel, *rechtshistoricus, werkzaam als provinciaal archiefinspecteur in Overijssel*

Ph. Maarschalkerweerd, *rijksarchivaris Limburg*

Liesbeth M. van der Marck, *conservator notariële stichting*

Albert G. van Solinge, *oud-notaris te Amsterdam*

H. Spijkerman, *historicus en archivaris, werkzaam bij de gemeente Wijdemeren*

IISN: 1385-7428

Inhoud

TEN GELEIDE	4	J.J.A. de Groot
UIT HET ARCHIEF		
Waar naartoe met het archief?	5	Ph. Maarschalkerweerd
VERLIJDEN, VERLEED, VERLEDEN		
Geflankeerd door vakbroeders	6	Marianne Eisma
HET NOTARIEEL WOORDENBOEK		
Akte	7	B. Duinkerken
HET SIGNET VAN DE NOTARIS (11)	7	Caspar van Heel
W.L. LECLERCQ, NOTARIS, ZEEMAN, SCHRIJVER, MUSICUS EN DENDROLOOG	8	Albert G. van Solinge
EER EN PUBLIEK VERTROUWEN		
TIJDENS DE ZEVENTIENDE EEUW IN HET		
HAARLEMSE OPENBARE NOTARIAAT	12	H. Spijkerman
LIEVE NICHTEN, LIEVE NEVEN,...	13	P.H.M. Gerver
POSTACADEMISCH ONDERWIJS NAJAAR 2003	13	
IMPONDERABILIA		
Coornhert: de wet en het floret		Marianne Eisma
Internationale aandacht voor notariële archieven		Kees Cappon
ZOMERVAKANTIE	14	

Ten geleide

In het afgelopen half jaar heeft de stichting een aderlating moeten ondergaan. Zoals ik in de vorige Ponder al aankondigde, werd het ruimtebeslag van de bibliotheek zo groot dat er in het boekenbestand gesneden moest worden. De bibliotheekcommissie heeft enkele richtlijnen opgesteld om het karakter van de bibliotheek op het hoge peil van immer te houden en toch het boekenbestand te verminderen. (Een formulering een informateur waardig.) De richtlijnen komen op het volgende neer:

1. Al hetgeen verschijnt op het gebied van de wetgeving op het notarisambt zowel binnen- als buitenlands hoort in ons bestand thuis.
2. Het Nederlandse privaatrecht, voor zover voor de notaris van belang, dient volledig aanwezig te zijn en
3. Het buitenlandse privaatrecht van de omringende landen zal alleen aanwezig zijn als recent overzicht van de huidige stand van zaken.

Op grond van deze richtlijnen kon gesneden worden in met name het boekenbestand op het gebied van het buitenlandse privaatrecht. Daardoor zijn 834 boeken verhuisd, grotendeels naar de Praktijzjnsbibliotheek in Amsterdam. Ruimte derhalve voor de noodzakelijke aanvulling op het hoofdgebied van onze stichting.

www.notarielestichting.nl

Het beleid op het gebied van de serie *Ars Notariatus* is onderwerp geweest van bespreking in de Raad van Toezicht van de stichting. Het aanbod van publicaties is groot. Graag zouden we alles willen publiceren, maar dat zou de druk op de abonnees wel erg groot maken. Vandaar dat ook hierin keuzes moeten worden gemaakt. De keuze is voor publicaties op het terrein van het huidige recht, dat voor het notariaat van belang is, met jaarlijks een onderwerp op rechtshistorisch of aanverwant gebied. Traditioneel zal ook het verslag van het congres van de landelijke notariële studentenvereniging blijven verschijnen.

Het aantal publicaties per jaar zal moeten worden beperkt tot maximaal 6. Als u weet dat er de afgelopen 50 jaren ruim honderd boeken in de serie zijn verschenen, dan betekent dat een vermeerdering van het aantal jaarlijkse publicaties, maar ook dat ligt in de lijn van de huidige tijd. De serie zal in een nieuwe lay-out gaan verschijnen. Natuurlijk blijft de buitenzijde van het boek ongewijzigd om de eenheid van de serie niet te verstoren, maar over het gebruikte papier waren de

laatste tijd veel klachten. Hopelijk wordt die problematiek nu opgelost. Het eerste boek, dat in deze nieuwe lay-out zal verschijnen, is het boek "Onroerend Goedrecht" van Prof. mr A. A. van Velten.

Zoals u weet is de heer van Velten bijzonder hoogleraar vanwege de stichting aan de Vrije Universiteit. In overleg met deze universiteit is het reglement van de leerstoel aangepast in die zin, dat de hoogleraar ook na zijn 65ste verjaardag aan kan blijven. Zoals u al vermoedt is deze wijziging niet geheel toevallig. De heer van Velten zal eind van het jaar als notaris met pensioen gaan.

Het bestuur van de stichting is thans weer op volle sterkte door de benoeming van mevr. Prof. mr B.E. Reinhartz tot vice-voorzitter. Wij stellen ons veel voor van de samenwerking met haar.

In de rubriek, die door de stichting wordt verzorgd in het WPNR, is er behoefte aan verschrijversbloed. Mocht u daar iets voor voelen of kent u iemand, die daar geschikt voor zou zijn, dan hoor ik dat graag van u.

Tenslotte: De website van de stichting is onlangs de lucht in gegaan. Vroeger zou dat hebben betekend dat het over was, nu kondigt dat een vliegende start aan. Langzamerhand is de website ontwikkeld en als leek op dat gebied vind ik die site erg mooi en gebruiksvriendelijk. Hopelijk zult u dat ook vinden en kunnen we op een nog snellere manier communiceren.

J.J.A. de Groot
Voorzitter

Uit het archief

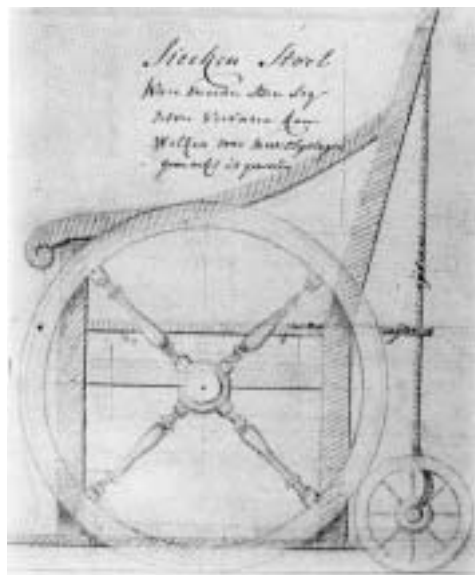
Waar naartoe met het archief?

Er is meer keus dan de archiefbewaarplaats van een overheid

Dat de voor behoud geselecteerde archieven van de overheid in ons land bewaard worden in archiefbewaarplaatsen van rijk en gemeenten is alom bekend. Voor particuliere archieven ligt dit anders. Iedere particulier (bedrijf, organisatie, stichting, persoon etc.) bepaalt zelf of het archief bewaard blijft of niet. Indien het om een archief van niet gering maatschappelijk belang gaat, is er bijna altijd wel een archiefinstelling van de overheid te vinden die bereid is op zekere voorwaarden het beheer van het archief over te nemen. Maar voor menige particuliere archiefvormer is er meer keus dan de archiefbewaarplaats van een overheid. Er zijn in ons land immers talrijke andere archiefinstellingen die zich even-

eens toeleggen op het bewaren van particuliere archieven en collecties. Sommige van die instellingen zijn zelfs van internationale betekenis, zoals het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging en het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis. Deze beide in Amsterdam gevestigde instellingen genieten in binnen- en buitenland een uitstekende reputatie ten aanzien van het documenteren van geschiedenis van de emancipatoire richting waaruit ze zijn voortgekomen. Ook Den Haag kent een aantal gerenommeerde instellingen waar particuliere archieven en collecties worden bewaard, zoals het Centraal Bureau voor Genealogie, het Koninklijk Huisarchief, het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum (waar zelfs de stofzuiger van Simon Vestdijk wordt bewaard) en het archief van de Orde van Vrijmetselaren. Veel strijd tussen de archiefbewaarplaatsen van de overheid en de andere, zogenaamde categoriale, instellingen levert de verwerving van particuliere archieven tegenwoordig overigens nauwelijks meer op. Acquisitieprofielen en collegiale afspraken zorgen ervoor dat de meeste archieven op de beste plaats terechtkomen. Zelden zal er overigens worden betaald voor de verwerving van de materialen. Een zorgvuldig, duurzaam en professioneel beheer kost immers al genoeg.

De weinige keren dat er wel betaald wordt is soms ingegeven door de behoefte om hiaten in een bepaalde serie op te vullen. Zo betaalde het Rijksarchief in Limburg aan het begin van de 20ste eeuw voor een album met ontwerptekeningen van de Maastrichtenaar Matthias Soiron (1748-1834) van wie al menig album op het Rijksarchief

“Sieckenstoel waarmede men sig zelve vervaren kan” ofwel: invalidenstoel

maakte met uitgebreide uitleg over constructie, gebruikte materialen en afwerking. En al deze schetsen bewaarde hij zijn leven lang, al was het maar omdat het hem heel wat tijd en moeite had gekost om alles bij elkaar te krijgen. Gelukkig heeft Soiron zelf de waarde van zijn materiaal voor later ingezien. Zo schrijft hij in een pro memoire voorin in een van de albums:

“Dat ick Mat: Soiron, meester schrijnwerker en metzelaar tezamen, in den ouderdom van 84 jaaren eerst hebbe begonnen op te maken en te vergaderen alle mijne tekeningen en brouillions etc., die ick van den beginne in mijne jonge jaaren altoos met ijver geteekent en bewaart hebbe, waer voor grotelyckx ben versoecken- de dat alle dezelve naer mijne doot door mijne nakomelingen die dezelve in besit zullen krijgen geen misbruyk derzelve zullen maken of verschueren zullen, gedagtig zijnde dat ick voor dezelve tot een zoo groot getal te brengen, menige daegen en maenden en jaere daer voor besteedt hebbe, ja menigmaal door den ijver voor van het een en ander schoon werck eene copie daervan te bekomen, mijn eijgen werck menigmaal verzuymt hebbe.”

Het ware te hopen dat menig getalenteerde vakman evenals Soiron menigvuldig zijn eigen werk verzuimt om dat van een ander voor later te documenteren.

Soirons meubeltekeningen zijn beschreven en uitgegeven door W.E.S.L. Keijser-Schuurman, *“Een bijzondere nalatenschap; meubeltekeningen in de albums van Matthias Soiron”* (deel 138 van het Jaarboek van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, 2002).

Ph. Maarschalkerweerd

Verlijden, verleed, verleden

Geflankeerd door vakbroeders

Zo kreeg de notaris rode koontjes

Portret van Cornelis Dijkhoorn door W.H. Schmidt

Er hangt een nieuw schilderij in de kapel. In deze ruimte waar de stichting zijn postacademisch onderwijs verzorgt, zien de cursisten voortaan op de muur links van de apsis het portret van Cornelis Dijkhoorn. Hij werd in 1800 door het Uitvoerend Bewind van de Bataafse Republiek tot notaris benoemd en werkte in Rotterdam, aanvankelijk onder de rook daarvan in Beukelsdijk en Oost en West Blommersdijk, later in de stad zelf, op de Oppert. Een Amsterdamse nazaat, de heer W. J. de Lussanet, gaf zijn portret aan de stichting in bruikleen. Op dit tamelijk forse kniestuk van 79 cm hoog en 63 cm breed in een brede vergulde ornamentlijst zit Dijkhoorn in een zwart vest en dito overjas frontaal in een leunstoel voor een groen gordijn dat is opgehaald voor een kast met in leer met goudbeslag gebonden boeken. Hij kijkt ons, ondanks het open boek in zijn handen, recht aan. Zijn rechterarm rust op een tafeltje met een rood kleed waarachter een bureau moet staan. Dat wordt aangeduid door de daar

zichtbare vakjes met papieren en de achter zijn arm uitstekende ganzenveer. Het doek is linksonder gesigneerd met W.H. Schmidt. Het is niet gedateerd maar kan aan de hand van enige personalia in een vierjarige periode worden geplaatst. Die loopt van 1835 toen Schmidt zijn artistieke loopbaan begon, tot 1839 toen Dijkhoorn stierf.

Schmidts portretten werden in zijn tijd zeer gewaardeerd. Een zekere J. van Harderwijk Rz. schreef daarover in zijn *“Herinnering aan Willem Hendrik Schmidt”* in 1849 *“... wat hij [Schmidt] in dat vak heeft geleverd is buiten twijfel voortreffelijk. Wij hebben ze gezien die afbeeldsels, en zij deden ons aan het roemrijk tijdvak onzer schilderkunst denken. Welk een toon, welk een vleeschkleur merkt men in veler zijner portretten niet op! Eene breedheid van doen, bij eene dunheid en fijnheid van toonen en overgangen, die waarlijk voortreffelijk te noemen is; terwijl al wat satijn, fluweel tapijt of bijwerk betreft op de schoonste wijze geschilderd en uitgedrukt is, ...”*.

Na meer dan anderhalve eeuw zijn Schmidts prestaties op dit gebied meer in perspectief te plaatsen. Zijn talent laat zich in Dijkhoorns portret niet aflezen van de compositie waarbij de kop middenin het beeldvlak is gezet en ook de ruimte erg beperkt is, maar wel van zijn wijze van schilderen. Hij bezigt er twee naast elkaar, in de woorden

van van Harderwijk, een brede en een dunne, fijne tonale. De brede overweegt. Alleen de kop met het witte driehoekje van het hemd eronder is zowel in kleur als in tekening minutieus uitgewerkt. Zo kreeg de notaris rode koontjes en zijn hemd een hoog wit boord met weer een wit dasje waarmee het is dichtgeknoopt.

De ganzenveer en de boeken zetten Dijkhoorn neer als notaris maar er is nog iets anders dat dit portret zo interessant maakt voor de stichting. Op zijn huidige plaats, links naast de apsis, vormt het met zijn ongeveer gelijke afmetingen en lijst een prachtig pendant voor het schilderij *“Het Testament”* van Betsy Repelius rechts naast de apsis. Met de vakbroeders uit twee voorgaande eeuwen op deze pendants biedt de stichting zijn docenten, die door de hoge apsisnis waarvoor zij hun verhaal afsteken toch al een zeker aura krijgen, tevens een eerbiedwaardige professionele entourage.

Marianne Eisma

Het notarieel woordenboek

Akte

WOORD-BOECK,
Dact in alle
De Kunst-woorden des
Notarifchaps, mitfgaders ande-
re vreesde, soo Latijnsche als Franfche
woorden werden verduytscht.

Het is niet bijster origineel om bij de eerste letter van het alfabet de (notariële) akte tot onderwerp te nemen, maar hoe zou het in Ponder anders kunnen? Het notariële bestaan draait in overgrote mate tenslotte om het “eindproduct” akte. Zolang je studeert is die akte echter een vrij abstract begrip dat niet veel concreter wordt als je over Melis' *Notariswet* (3e druk, 1951) zit gebogen, althans zo kwam dat op mij over. Zijn bepaald uitputtende behandeling van de uitwendige, de formele en de materiële bewijskracht - waarbij gezaghebbende juristen als Suijling, Eggen, Schelterna en natuurlijk Pitlo de revue passeren - boezemt me na zoveel jaren nog steeds een lichte huiver in.

En dan, het doctoraal examen achter de rug, zit je voor het eerst achter een bureau en moet je een akte maken. Waar je dan ook over zit te piekeren, niet over de bewijskracht! En niet over de eeuwigheidswaarde van het resultaat van je arbeid: want ook als het onderwerp van de overeenkomst die je vorm hebt gegeven zijn relevantie allang heeft verloren en de betrokken partijen en hun nageslacht al decennia zijn uitgestorven, dan nog ligt er

gens in een overheidsarchief het stofelijk bewijs van je eerste notariële spanningen. Geen onderzoeker die dan uit de bestudering van dat stuk kan opmaken hoe timide je was toen je, na het concept bij je patroon te hebben ingeleverd, werd gevraagd of

je de Notariswet wel kende. Immers, een beroepsomschrijving als “ambtenaar der P.T.T.” was een onaantvaardbare, ja verboden afkorting. Stel je eens voor als een dergelijke misslag onder ogen kwam van een ambtenaar bij de Registratie... Wij schrijven 1967.

Anno 2003 is de vrees voor “de Registratie” denk ik wel verdwenen. Ook kijken we tegen het fenomeen bewijskracht minder theoretisch aan dan voorheen (B.C.M. Waaijer, *De Notariswet, Deventer 2003, onder 7.4*) en ook op het punt van afkortingen en meer in het algemeen op het gebied van de vormvoorschriften is er gelukkig sprake van een pragmatische in plaats van een formalistische benadering (zie *De Notariswet* p. 90 e.v.).

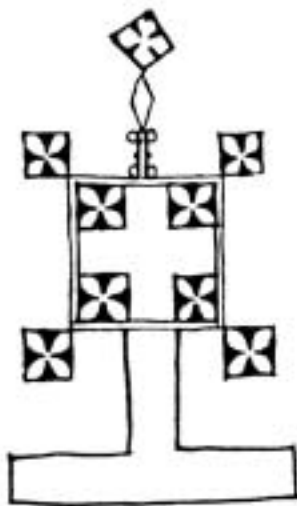
B. Duinkerken

Het signet van de notaris (11)

Gerard van der Veen

Gedurende een relatief korte periode komt Gerardus de Veno voor als notaris. In amper vijf jaar, van 1344 tot 1349, zijn van hem vier akten overgeleverd. Alle vier in Utrecht en directe omgeving. Dat is een kleine productie. Toch was Gerard van der Veen niet de eerste de beste. Van meet af aan had hij de dubbele autorisatie als notaris: zowel vanwege de keizer als ook vanwege de paus. Een dergelijke dubbele autorisatie was in de veertiende eeuw nog opmerkelijk, later wordt dat steeds meer gebruikelijk. Bovendien was hij ook *episcopi Traiectensis iuratus notarius*, hier te vertalen als: beëdigd secretaris van de bisschop van Utrecht.

In een akte van 1345 van de bisschop als patroon van de kerk van IJsselham (in de kop van Overijssel) treedt Gerard op als medeorkonder. De bisschop bezegelt de oorkonde en op bevel van de bisschop zet de notaris zijn signet en onderschrift onderaan de oorkonde. Kennelijk vond de bisschop dit nodig voor de rechtszekerheid. Zelf was hij als bisschop een onbetwiste autoriteit, die voor zijn rechtshandelingen geen notariële bekrachtiging nodig had. Maar omdat hij hier als patroon van de kerk van IJsselham optrad en bovendien als partij bij de beoorkon-

de rechtshandeling (de schenking van een rente aan de kerk waarvan hij patroon was), kwam het goed uit dat hij de notaris opdracht kon geven als onafhankelijke beoorkonder de rechtshandeling met zijn signet te bekrachtigen.

Gerard van der Veen wordt in 1347 domkanunnik van Utrecht genoemd, is hetzelfde jaar deken van het kapittel van Steenwijk; in 1358 is hij proost van het kapittel van Arnhem en vicaris generaal van het bisdom Utrecht, in 1363 en 1364 pauselijk subcollector voor dat bisdom en uiteindelijk in 1371 thesaurier van het kapittel van Sint Marie in de bisschopsstad. Als notaris treedt hij dan allang niet meer op. Hij hield weliswaar de bevoegdheid,

maar het notariaat was voor hem slechts een opstap naar een kerkelijke carrière.

Zijn signet bestaat uit een simpele voet waarboven een vierkant met in de vier hoeken zoiets als klavertjes vier; dezelfde vier klavertjes staan bovendien aan de buitenkant van de vier hoeken en het negende klavertje staat aan de bovenkant in ruitvorm op een soort pijlpunt. Omdat niemand in staat is vanuit deze beschrijving het signet na te tekenen voegen we er ook de fraaie afbeelding bij.

Caspar van Heel

W. L. Leclercq, notaris, zeeman, schrijver, musicus en dendroloog

Kenschets van een veelzijdig en opmerkelijk mens

Notarissen en de zee

Aanleiding voor deze bijdrage is het interessante artikel van Carinne Elion-Valter in het Ponder-nummer van december 2001 over notaris Van den Ham. Hij voer een aantal jaren als matroos, was een natuurliefhebber met speciale belangstelling voor land- en tuinbouw, en stichter van het Luntersche Buurtbosch. Mevrouw Elion-Valter verwijst bij het maritieme verleden van Van den Ham vergelijkenderwijs naar de oprichter van de Broederschap der Notarissen, Tideman, die ook naar zee wilde, maar uiteindelijk koos "voor het veilige notariaat", zie diens levensbeschrijving van Liesbeth van der Marck in het Ponder-nummer van juli 1997.

Toen ik de redactie opmerkzaam maakte op een andere notaris met een nautische achtergrond: de Amsterdamse notaris W. L. Leclercq, kreeg ik het verzoek over hem een bijdrage te schrijven.

Ik ben voor dit artikel dank verschuldigd aan Leclercq's dochter mevrouw E. Schulte Nordholt-Leclercq, die mij een tweetal uitvoerige interviews toestond en veel boeiends over haar vader wist te vertellen.

Levensloop

Willem Leo Leclercq werd geboren te Breda op 11 september 1899. Hij groeide op in het Limburgse Heijthuisen. Zijn moeder, die al vóór zijn geboorte weduwe was geworden, hertrouwde met de Amsterdamse rechter Verscheure. Leclercq bezocht het Gymnasium Haganum in Den Haag, en nadat het gezin naar Amsterdam was verhuisd, het Barlaeus Gymnasium aldaar. Hij had een buitengewone aanleg voor talen, waaronder de klassieken, en wilde graag oude talen gaan studeren. Zijn stiefvader besliste echter dat hij de opleiding notariaat moest volgen. Na zijn examen notariaat en militaire diensttijd trad hij in het huwelijk en ging hij werken als kandidaat-nota-

Matroos Leclercq tijdens de reis.

ris op het kantoor van H.J.M. Verheggen te Blerick. Al spoedig echter nam hij het besluit voor een tijd naar het voormalig Nederlands-Indië te gaan. Daar kreeg hij een baan als surnumerair van de belastingen in Medan. Hij legde het Indisch notarieel examen af en nam het kantoor van de Medanse notaris Dijkstra waar, die voor enige tijd naar Nederland vertrok.

Na vijf jaar Medan keerde het gezin terug naar Nederland. Leclercq bracht vrouw en kinderen in het najaar van 1931 op de boot naar Nederland, en monsterde zelf als werkend passagier/lichtmatroos aan op de *Herzogin Cecilie*, een zeilschip, voor een reis van Australië naar Engeland. Het schip vertrok van Port Augusta op 9 februari 1932, beladen met tarwe en kwam op 27 mei 1932 in Falmouth aan.

Terug in Nederland lukte het hem niet een betrekking op een notariskantoor te krijgen, een lot dat hij deelde met veel kandidaat-notarissen in die tijd. Hij kreeg een baan als secretaris-administrateur, tevens bestuurslid van het Algemeen Ziekenfonds Amsterdam. Dertien jaar is hij bij het AZA in dienst geweest. In 1948 werd hij benoemd tot notaris te Amsterdam. Aan de Leidsekade 101 heeft hij de notariële praktijk beoefend tot 1965. Op 6 november 1984 is hij overleden.

Natuur, muziek, schrijven, de zee

Leo Leclercq was een veelzijdig man. Als jongen al verdiepte hij zich in de natuur in het Limburgse landschap van zijn woonomgeving. Hij maakte daarvan uitgebreide aantekeningen, met een voor zijn leeftijd verbluffende kennis van zaken. Als koorknaap kwam hij in aanraking met het Gregoriaans, waarvoor hij een blijvende liefde opvatte. Al op zijn achttiende trad hij op als koordirigent, onder meer bij de uitvoering van *De Vogels* van Aristophanes op muziek van Diepenbrock, met het Concertgebouworkest, in het Amsterdamse Paleis voor Volksvlucht. Toen hij twintig was schreef hij een artikel voor *De Nieuwe Gids* (redacteur W. Kloos), in het mei-nummer van 1919, over De landelijke gedichten van Vergilius.

Al jong ook werd hij gefascineerd door de zee. In zijn Haagse tijd was hij vaak in de Scheveningse haven te vinden. Als hij de kans kreeg maakte hij een reisje met een havensleepboot of een vissersschip mee. Ook in Amsterdam werd hij onweerstaanbaar door de haven aangetrokken. Vóór zijn reis met de *Herzogin Cecilie* had hij al verschillende zeereizen met zeilschepen gemaakt.

Wind in de zeilen

Leclercq's verslag van de tocht met de *Herzogin Cecilie* "*Wind in de zeilen*" behoort naar mijn mening tot de top van de Nederlandse maritieme literatuur. Hij gaf het boek als motto mee:

"...*Une vie forte qui entraîne des souffrances et des joies, mais qui seule compte*". A. de Saint-Exupéry.

Het boek telt ruim 350 bladzijden. Het is voorzien van prachtige zwart-wit foto's die zijn gemaakt met behulp van een simpele boxcamera, bijna alle door de auteur zelf genomen. Het bevat verder door hem gemaakte tekeningen van dekplannen, zeilplan en tuigtekeningen.

De *Herzogin Cecilie* was een stalen viermastbark, gebouwd in 1902. Leclercq maakte deel uit van de matrozenbemanning, die deels bestond uit werkende passagiers zoals hij. Uitvoerig beschrijft hij de dagelijkse werkzaamheden: het voortdurend bijstellen van de zeilvoering bij wisselende windrichting of windkracht, het aan- en afslaan van de zeilen, werken op de raas ("één hand voor je zelf en één voor het schip"), trekken aan schoten en brassen, het bedienen van het stuurrad (bij storm werd de roerganger daaraan vastgebonden), en het steeds weerkerend onderhoudswerk: roestbikken en verven. Veel aandacht besteedt hij ook aan de navigatie, waarbij hij blijk geeft niet alleen van kritisch inzicht maar ook van gedegen nautische kennis. Zo vaak hij kan gaat hij een van de masten in. Hij beschrijft dan vanuit de

masttop het uitzicht over de zee en het schip, en maakt daarvan veel foto's. Elk verblijf in de top geeft hem aanleiding tot uitvoerige diepzinnige beschouwingen die van grote eruditie getuigen.

De ontberingen die de bemanning tijdens slecht weer te ondergaan heeft worden beeldend en steeds met de nodige humor weergegeven. Met een scherp oog kijkt hij naar het functioneren van de kapitein en de stuurlieden. De enige kritiek die hij op de kapitein heeft, is dat deze bij toenemende wind te lang wacht met zeil minderen om maar snelheid te blijven maken, een eigenschap die deze schipper gemeen heeft met al zijn collega's van zeilschepen in die tijd. Het ging er dan bepaald ruig aan toe.

Matroos Leclercq na de reis.

Kaap Hoorn

De passage van Kaap Hoorn vindt tot ieders verrassing plaats onder ideale weersomstandigheden: "helder weer, een lekker briesje uit het Noordwesten, weinig zeegang". Enkele dagen tevoren, tijdens een windstille, schrijft Leclercq: "Ik begin te geloven, dat al die verhalen over de "roaring fourties" louter aan een vruchtbare zeemansfantasie ontsproten zijn; ik vermoed het bestaan van een trust van zeevarenden, die met het enkele doel dit beroep met een aureool van gevaar te omgeven, leugenachtige voorstellingen bij het niet-zeevend mensdom opwekken en als één man pal staan nooit het geheim te verraden, dat er van hun individueel verspreide vertelsels

1 P. N. van Kampen, Amsterdam, 1933. Het boek beleefde verschillende herdrukken; het is antiquarisch nog steeds verkrijgbaar

geen woord waar is." En even verder: "Intusschen wordt het wel erg moeilijk eenige kleur in dit reisverhaal te brengen. Ik had mij voorgesteld de waarheid geheel getrouw te blijven, maar als de Westenwind zijn reputatie (of moet ik zeggen de hem frauduleus toegedichte eigenschappen?) niet wat meer gestand doet, zal ik mij genoodzaakt zien aansluiting te zoeken bij de trust van zeevarenden." Ironische beschouwingen als deze komen veel in het boek voor en maken het daarom ook zo lezenswaardig.

De zo-even aangehaalde passages verraden tevens iets over de juridische achtergrond van de schrijver. Voor het overige laat hij niets los over zijn notariële loopbaan tot dan toe of over zijn toekomstplannen.

Het boek staat vol van beschrijvingen van de natuur op zee. De schrijver observeert uitvoerig het voorkomen en gedrag van de albatros, en verhaalt over de mythen waarmee deze koninklijke vogel omgeven is. Ook aan de walvissen en potvissen die de *Herzogin* ontmoet wordt uitgebreid aandacht besteed. De opgang en ondergang van de zon fascineren hem keer op keer, vooral ook omdat de kleur van de zee, de lucht en de wolken rond de vijftigste zuidelijke breedtegraad zo bijzonder is, geheel anders dan op de overeenkomstige breedtegraad, de onze, op het noordelijk halfrond.

Ter voorbereiding van dit artikel had ik een gesprek met een andere Kaap Hoorn-vaarder, notaris mr. J.H.A. Tromp, gewezen voorzitter van de KNB, die mij foto's liet zien van die omgeving. Deze opnamen in kleur bevestigen wonderwel de observaties van Leclercq. Hans Tromp maakte begin 1999 een zeereis van vijf weken met een tweemast-schoener vanuit Vuurland via Kaap Hoorn naar Antarctica en terug. Een onvergetelijke ervaring, zo vertelde hij mij, ondanks -maar misschien ook wel dankzij- de vele ontberingen die passagiers en bemanning te verduren hadden. Tijdens perioden met storm uit het westen (men voer dan doorgaans halverwind) raakte het dekhuis het water, en zeil minderen was soms niet mogelijk wegens de winddruk op het tuig. De ervaringen van Tromp (evenals Leclercq lid van het Kaap Hoorn Genootschap) doen mij sterk denken aan die van Leclercq tijdens de stormachtige perioden in de "roaring forties".

Leclercq was een ervaren zeeman: op 22 april 1932 passeert hij voor de zesde maal de Linie. Hoewel hij geen zeevaarkundige opleiding had gevolgd, beschikte hij over een verbazingwekkende kennis van de navigatie en van de zeilvoering op zeilschepen. Zijn beschrijvingen van de *Herzogin Cecilie*, een van de laatste windjammers, vormen heerlijke kost voor de liefhebber. Maar Leclercq heeft meer geschreven.

Pentekening van Leclercq

Andere maritieme pennenvruchten

In 1927 al verscheen van zijn hand een jongensboek: *"Hoe Karel zeeman werd"*²

De vijftienjarige Karel, een wees, woont in huis bij een oom, een rechter, die zijn voogd is. Karel monstert zonder medeweten van zijn oom als scheepsjongen aan op een zeilsloep, die vracht vervoert tussen Engeland en Nederland. Het verhaal speelt tijdens de eerste wereldoorlog. Een spannend jongensboek.

Zijn literair talent blijkt ook uit zijn vertalingen van romans van Joseph Conrad en Jack London. Ton Lemaire zegt in zijn hierna te noemen boek: "Hij moet zich met de avonturier-schrijver Jack London nogal verwant hebben gevoeld, want aan zijn vertaling van diens *"Tussen de wielen"* heeft hij de volgende opdracht meegegeven: "In eerbiedige gedachtenis draag ik deze vertaling op aan den man die durfde te leven."

Zijn laatste publicatie op nautisch gebied is *"De laatste Nederlandse zeilschepen"*³, een korte beschrijving van de Nederlandse grote zeilvaart na de Franse tijd. Het boek bevat merendeels technisch-nautische uiteenzettingen met het nodige illustratiemateriaal, maar ook een interessante beschouwing over leven en werken aan boord.

Muziek: Beethoven en jazz. Tekentalent

Mevrouw Schulte Nordholt vertelde mij dat haar vader al vroeg saxofoon leerde spelen. Hij bracht het daarin zo ver, dat hij kans zag de solopartij van Beethovens vioolconcert op de saxofoon ten gehore te brengen. Maar hij speelde op dat instrument ook negro-spirituals en muziek van Duke Ellington.

Naast de tekeningen in *"Wind in de zeilen"* en *"De laatste Nederlandsche zeilschepen"* heeft Leclercq talloze pentekeningen nagelaten, merendeels gemaakt tijdens zijn zeereizen. Eén daarvan is bij dit artikel afgedrukt.

Notaris Leclercq

Over Leclercq als notaris vernam ik van mevrouw Schulte Nordholt dat haar vader een klein kantoor had, met als enige medewerker een secretaresse. Hij was geliefd bij zijn cliënten, niet alleen vanwege zijn vakkennis maar ook vanwege de wijze waarop hij met mensen omging. Ter voorbereiding van deze bijdrage sprak ik ook met de inmiddels overleden Amsterdamse oud-notaris Mr. M.J. Meijer. Hij heeft Leclercq goed gekend en was met hem bevriend. Hij bevestigde wat mevrouw Schulte Nordholt mij over Leclercq als notaris verteld had. Leclercq en Meijer hebben samen een aantal jaren deel uitgemaakt van het ringbestuur van het Amsterdamse notariaat. Leclercq was een voortreffelijk bestuurder, aldus Meijer. Hij was niet praktijkziek en nam altijd een onafhankelijk, objectief standpunt in ten opzichte van de problemen waarmee het ringbestuur werd geconfronteerd.

Natuurliehebber en -beschermer, dendroloog

Leclercq is de schrijver van: *"Boomenspiegel voor den wandelaar"*⁴ met een woord vooraf van Dr. Jac. P. Thijssen, *"Limburg, land en menschen"*⁵, *"Noord- en Midden-Limburg"*⁶, en *"De Woelenmens"*⁷.

Hij was ook eigenaar van een perceel grond in de buurt waar hij was opgegroeid. Op verwaarloosde oude bodem heeft hij eigenhandig al experimenterend volgens zijn ideeën een klein bos aangelegd. Hij begaf zich daarheen vanuit Amsterdam per trein omdat hij tegenstander was van het gebruik van een auto, zoals hij ook in *"Wind in de zeilen"* venijnig afgaf op de gemotoriseerde scheepvaart.

Al vóór de tweede wereldoorlog keerde Leclercq zich tegen ingrepen in de natuur. Met behulp van Thijssen wist hij te voorkomen dat een kanalisatie van een beek in het Limburgse Leudal doorging.

"Boomenspiegel" is een indrukwekkend boek. Helaas staat het bestek van dit artikel mij niet toe uitgebreid op de inhoud in te gaan. Leclercq's familie noemde hem al vroeg "dendroloog", voordat deze aanduiding gemeengoed werd.

Na zijn aftreden als notaris vestigde hij zich in Doorn. Jarenlang is hij nog actief gebleven als natuurbeschermer. Hij was een van de oprichters van de Stichting Zuid-Oost Utrecht en later van de *Stichtse Mileufederatie*, waarvan hij lange tijd voorzitter is geweest. In *"De woelende mens"* getuigt hij op indringende wijze van zijn visie op mens en natuur.

Ter completering van het beeld kan ik niet beter doen dan deels in vrije weergave te citeren uit het boek van Ton Lemaire: *"Wandelenderwijs, Sporen in het landschap"* p.110 e.v.⁸:

"W.L. Leclercq behoort tot een latere generatie, de tweede generatie van natuurbeschermers zou men kunnen zeggen. Net als Van Eeden en Thijssen was hij een onvermoeibaar wandelaar en een veelzijdig mens. In zijn Bomenspiegel voor de wandelaar is Leclercq wellicht op zijn best. Het boek beschrijft niet alleen een groot aantal boomsoorten, maar geeft ook informatie over het ontstaan van bossen, over het bos als levensgemeenschap en over de geschiedenis van de bosbouw. Zoveel jaren later kunnen we zeggen dat de auteur "zijn tijd vooruit was", zoals dat heet."

W.L. Leclercq: een veelzijdig mens, een voortreffelijk notaris, een erudiet schrijver, ook vaardig met de tekenpen, een bekwaam zeeman, daarnaast amateur-musicus, gedreven natuurbeschermer, ecooloog en dendroloog avant la lettre. Voor mij vooral de auteur van een van mijn dierbaarste boeken: *"Wind in de zeilen"*, en een man die *"durfde te leven"*.

Albert G. van Solinge.

2 Elsevier, Amsterdam, 1927.

3 A. Oosthoek, Utrecht, 1966

4 P. N. van Kampen, Amsterdam, 1943

5 P.N. van Kampen, Amsterdam, 1949

6 De Torenlaan, Assen, 1952

7 P. N. van Kampen, Amsterdam 1970

8 Ambo, Amsterdam 1970

Eer en publiek vertrouwen tijdens de zeventiende eeuw in het Haarlemse openbare notariaat¹

Het notariaat op zichzelf was beslist geen middel om tot het regentenpatriciaat door te dringen.

“Visverkopers bij het huis van een notaris” gravure - Adolf van der Laan naar Sieuwert van der Meulen, eerste helft achttiende eeuw

In oude notariële archieven is doorgaans een schat aan gegevens over de geschiedenis van dorp of stad en haar inwoners opgeslagen. Over het notariaat zelf en de uitvoerders ervan, de notarissen, is vaak weinig bekend.

Het notariaat was tot diep in de periode van de Republiek geen beroep of functie, maar een bevoegdheid die men kon uitoefenen naast zijn eigenlijke broodwinning. Net zoals elders hebben de meeste Haarlemse notarissen ten tijde van het ancien régime diverse andere functies en posities in de stedelijke samenleving bekleed.

Als zij patriciër of lid van een regentengeslacht waren, kon men uit dien hoofde in de hogere stedelijke colleges, zoals bijvoorbeeld de vroedschap, penetreren. Zo staan notarissen uit de machtige regentenfamilie Steyn op de “schuttersstukken” van Frans Hals afgebeeld. Door de oligarchische bestuursvorm was het notariaat op zichzelf echter beslist geen middel om tot het regentenpatriciaat door te dringen.

Ook geheel in de regentensfeer behoorden de drie en later vier stadssecretarissen, die de stedelijke administratie (verslaglegging en correspondentie) verzorgden. Als gevolg van de aard van deze werkzaamheden vormde het notariaat tot in de eerste helft van de zeventiende eeuw

een veelbegeerde nevenfunctie naast het secretarisambt, waarna deze dubbelfunctie door de professionalisering van het notariaat geheel verdween.

In de stedelijke magistratuur van een plaats zoals Haarlem schopte een aantal notarissen het tot de top. Zo was Salomon Cousaert in het midden van de zeventiende eeuw (1650) de eerste notaris in de stad die tot het burgemeestersambt werd geroepen. Zes jaar eerder, in 1644, was hij als vroedschapslid notabene bij het binnentreden van de burgemeesterskamer nog “*groffelijcken in sijn eere (...) gecedeert*” (ernstig beledigd) door zijn collega-notaris Jacob Schout. Deze meende namelijk te moeten constateren dat hijzelf “*eerlijcker was voor sijn gadt, als Cousaert voor sijn voorhoofd*”. Als openbaar figuur diende een notaris publiek vertrouwen te genieten. Immers juist voor een beroep als notaris zal een goede reputatie belangrijker zijn geweest dan voor de doorsneeburger. Teneinde de schade tot een minimum te beperken wendde Salomon Cousaert zich daarom als beledigde partij tot het college van burgemeesters om zijn eerherstel te bedingen. Vervolgens werd Jacob Schout, die uit een bekende regentenfamilie stamde, door één van de burgemeesters in diens rol als vredestichter gedwongen zich in het openbaar met Cousaert te verzoenen.

Een aantal jaren later ging Schout opnieuw over de schreef. In 1657 zou hij na ruim dertig jaar zijn notariële loopbaan officieel beëindigen. Op zijn aanbeveling volgde een procureur van de vierschaar hem op. Tegen de afspraak in bleef Schout echter nadien het notarisschap tot zijn dood in 1670 uitoefenen. Daarmee zou hij op een handige manier de numerus clausus omzeilen. In feite een voorbeeld van illegale uitoefening van het ambt dat het Haarlemse stadsbestuur oogluikend toestond. Bovendien zou aan het licht komen dat de onwettige notaris Schout de boel soms behoorlijk had besodemieterd. Voorzien van de nodige wijzigingen had deze notaris menigmaal zijn afschriften van akten, maar ook die van collega-notarissen elders, als nieuwe akten herbruikt. Dat kwam vaker voor, want ook carrièrejager Hendrik Haaswindius, die na zijn eerste burgemeestersbenoeming in 1706 slechts in zeer incidentele gevallen nog enkele jaren als notaris akten zou passeren, had op dat gebied een reputatie hoog te houden.

H. Spijkerman

¹ Zie ook: H. Spijkerman, “Verleden akten. Het openbare notariaat in Haarlem 1500-1813”, in: Jaarboek Haerlem 2001, (Haarlem 2002) pp. 109-157

Lieve nachten lieve neven

Bezorgd door PHG

Na mijn bijdrage in de Ponder van najaar 2002 ontving ik een brief van oud-notaris Marius de Vos, die mij attent maakte op het feit dat door mij een andere tekst van het lied van Speenhoff werd gebruikt dan die welke staat opgenomen in de Tweede Bundel Liedjes, Wijzen en Prentjes (Vijfde druk der goedkoope volksuitgave, Rotterdam 1921). De heer de Vos kwam tot die conclusie omdat de tekst in genoemde bundel luidt *Lieve nachten, lieve neven, Dit is tante's testament. Tante kan niet eeuwig leven; Ook aan tante komt 'n end.*

Een tekst die vrijwel overeenkomt met die uit de bundel welke A.A. van Velten afdruckt in WPNR 2003/6516. De volledige tekst van Tante's testament geef ik hier niet weer. Ik verwijs naar het WPNR nummer, waar de schrijver terecht opmerkt dat er verschillende versies bestaan. Als hommage aan collega de Vos wijzig ik de titel van deze rubriek! Thans een soortgelijk lied van Boudewijn de Groot en Lennaert Nijgh:

Na tweeëntwintig jaren in dit leven
maak ik het testament op van mijn jeugd.
Niet dat ik geld of goed heb weg te geven,
voor slimme jongen heb ik nooit gedeugd.
Maar ik heb nog wel wat mooie idealen,
goed van snit, hoewel ze uit de mode zijn.
Wie ze hebben wil, die mag ze komen halen,
Vooral jonge mensen vinden ze nog fijn.

Aan mijn broertje dat zo graag wil gaan studeren
laat ik met plezier het adres na van mijn kroeg,
waar ik te veel dronk om een vrouw te imponeren
en daarna de klappen kreeg waarom ik vroeg.
En dan heb ik nog een stuk of wat vriendinnen
die welopgevoed en zeer verstandig zijn
en waarmee je dus geen donder kunt beginnen,
maar misschien krijgt iemand anders ze wel klein.

Voor mijn neefje zijn mijn onvervulde wensen
wel wat kinderlijk, maar ach ze zijn zo diep.
Ik behoorde immer tot die groep van mensen
voor wie het geluk toch altijd harder liep.
Aan mijn vrienden laat ik gaarne het vermogen
om verliefd te worden op een meisjeslach.
Zelf ben ik helaas een keer te veel bedrogen,
maar wie het eens proberen wil, die mag.

Mijn vriendinnetje, ik laat je alle nachten
dat ik tranen om jouw ontrouw heb gestort.
Maar onthoud dit wel: ik zal geduldig wachten
tot ik lach omdat jij ook belazerd wordt.
En de leraar die mij altijd placht te dreigen
jongen, jij komt nog op het verkeerde pad,
kan tevreden zijn en hoeft niets meer te krijgen.
Dat wil zeggen: hij heeft toch gelijk gehad.

Voor mijn ouders is het album met de plaatjes
die zo vals getuigen van een blijde jeugd.
Maar ze tonen niet de zouteloze praatjes
die een kind opvoeden in eer en deugd.
En verder krijgen ze alle dwaze dingen
terug die ze mij te veel geleerd hebben die tijd.
Ze kunnen mij tenslotte ook niet dwingen
groot te worden zonder diep berouw en spijt.

En dan heb ik ook nog enkele goede vrienden
maar die hebben al genoeg van mij gehad.
Dus ik gun ze nu het loon dat ze verdienen,
alle drank die ze van mij hebben gejat.
Verder niets, er zijn alleen nog een paar dingen
die ik houd omdat geen mens er iets aan heeft,
dat zijn mijn goede jeugdherinneringen,
die neem je mee zolang je verder leeft.

Postacademisch onderwijs najaar 2003

Komend najaar staat een sterk op de praktijk gerichte lezingencyclus op het programma.

In negen bijeenkomsten wordt een aantal facetten van het recht behandeld waarmee de notaris in zijn dagelijkse praktijk te maken heeft, zoals vennootschapsrecht, huwelijksvermogensrecht, erfrecht, estate planning, inkomstenbelasting en onroerend goedrecht:

Personenvennootschappen prof. mr M. van Olffen
Vereenvoudiging van het BV recht prof. mr L. Timmerman
De commanditaire vennootschap mr V.A.E.M. Meijers

Inleiding en actualiteiten IPR-huwelijksvermogensrecht
mevr. prof. mr B.E. Reinhartz

Praktijkgevallen nieuw erfrecht mr C.A. Kraan en mevr. mr T.J. Mellema-Kranenburg

Estate Planning mr A.H.N. Stollenwerck

Huwelijk en overlijden bij box 1 en 2 in de inkomstenbelasting prof. dr T. Blokland

Actualiteiten hypotheek- en executierecht prof. mr P.A. Stein en prof. mr A.A. van Velten

Wetsvoorstel koop en aanneming aanvaard! prof. mr M.A.M.C. van den Berg en prof. mr A.A. van Velten

Zie bijgaande brochure voor meer informatie.

Imponderabilia

Coornhert: de wet en het floret

Als gevolg van de studie die dit voorjaar bij de tentoonstelling "Hendrick Goltzius (1558-1617)" in het Rijksmuseum verscheen, valt er aan mijn bespreking van Goltzius' Coornhertportret in de vorige Ponder wat bij te stellen. Van de vier portretprenten van Coornhert in het bezit van de stichting noemde ik die van Goltzius de persoonlijkste. Dat kwam niet alleen door de eigenhandige, naar het leven getekende schets die daaraan ten grondslag lag, maar ook door de attributen in de hoeken om het in een ovaal gevatte portret die hem behalve van zijn professionele kant ook privé lieten zien. Met wat ik over zijn beroepsleven zei, is niets mis. De schrijversbenodigdheden om de hermesstaf linksboven verwijzen naar zijn ambtelijke bezigheden en de burijn, platenboeken en schildersuitrusting rechtsboven naar zijn artistieke. Over zijn privé-leven beweerde ik echter dat de muziekinstrumenten rechtsonder zijn interesse in muziek aangaven en de wapens linksonder zijn levenslange strijd voor rechtvaardigheid, ook al voerde hij die met de pen. Maar deze compositorisch fraai opgestelde voorwerpen moeten net als die in de bovenhoeken letterlijk worden genomen. Coornhert was een getalenteerd musicus en een verdienstelijk schermer.

Marianne Eisma

Internationale aandacht voor notariële archieven

Onlangs is in Frankrijk de tweehonderdjarige geboortedag gevierd van de Ventôsewet (16 maart 1803). Deze wet heeft op de organisatie van het notariaat in en buiten Europa een grote invloed gehad. In Nederland bijvoorbeeld werd de wet ingevoerd na de inlijving van het Koninkrijk Holland bij Frankrijk (1810). Zij bleef te onzent van kracht tot 1842 toen zij werd vervangen door de Wet op het Notarisambt. De viering van de *bicentenaire* van deze Franse notariswet met haar mondiale uitstraling, heeft het besef versterkt dat de vraagstukken van conservering van notariële archieven een internationale aanpak noodzakelijk maken.

Het in Parijs gevestigde *Conseil international des archives* (CIA) en het Franse *Centre historique des Archives nationales* hebben vanuit dit besef het initiatief genomen om binnen de CIA te komen tot de oprichting van een sectie notariële archieven. De CIA is in 1948 opgericht op initiatief van de UNESCO. Het is een non-gouvernementele organisatie die ten doel heeft de vorming, het behoud en het gebruik van archieven over de gehele wereld te bevorderen. Thans kent de CIA negen secties, waaronder secties voor kerkelijke archieven- parlementaire archieven, universiteitsarchieven, gemeentearchieven en archieven voor arbeidsorganisaties.

Op 12 mei 2003 is in Parijs een *comité d'initiative* geformeerd en is een nota van doelstellingen opgesteld ter voorbereiding van de oprichting van een *section des ar-*

Muziekinstrumenten rechtsonder, floretten linksonder

chives notariales. Vertegenwoordigers uit Oostenrijk, België, Canada (Québec), Spanje, Italië, Luxemburg en Nederland zijn hiervoor uitgenodigd. Het comité heeft de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Bevordering van de kennis van de notariële archieven, van de instellingen die zijn belast met de bewaring er van en van de relevante wetgeving.
- Bevordering van het behoud van, het onderzoek in en de toegang tot de notariële archieven op mondiaal niveau
- Vaststelling en uitwerking van een internationaal programma voor de behandeling en het behoud van notariële documenten.
- Het bevorderen op internationaal niveau van de totstandbrenging van een uniform beschrijvingsstelsel voor notariële archieven.
- Het bevorderen van de uitwisseling van ervaringen.
- Het bevorderen van de samenwerking tussen notarissen en archivariissen.
- Onderzoek naar de gevolgen van de digitalisering van notariële akten.

Het werkprogramma van het comité voorziet niet alleen in het initiëren van enquêtes en het uitwisselen van ervaringen maar ook in het opzetten van gezamenlijke projecten: studiedagen- congressen, scholing, handboeken voor notariële archieven en publicaties. De activiteiten vinden plaats in overleg met het *Institut international d'histoire du notariat* te Parijs.

Het comité streeft er naar de sectie in te stellen op het internationale congres van de CIA in augustus 2004 te Wenen.

Kees Cappon

Zomervakantie

De stichting is van 21 juli tot 5 augustus gesloten.

SPECIAL OFFER - SAVE £50!
YOUR WILL

Only **£19.95** usually £69

+ Vat

- * Fully Trained Local Consultant can visit you at Home.
- * You choose a time convenient to yourself.
- * All Wills written by Qualified Legal Staff.

FOR YOUR FREE INFORMATION PACK

FREE PHONE 08080 119911 Quote Ref.TI

**JOSEPH MICHAEL
ASSOCIATES**

**Funeral
Plans now
available**

Nationwide Legal Specialists For: -

- *Probate *Inheritance Tax Planning *Living Wills
- *Secure Storage *Power of Attorney *Property Trusts
- *Disabled Discretionary Trusts *Parental Responsibility

Member of the Society of Will Writers

128 HIGH STREET EDENBRIDGE KENT TN8 5AY

Zo kan het ook: advertentie in The Times van 1 april 2003

DE NOTARISWET

MR. B.C.M. WAAIJER

De nieuwe Melis, de zevende druk sinds 1932, is geheel herschreven. De invoering van de nieuwe Wet op het notarisambt maar ook wetgeving op andere gebieden (zoals de invoering van het nieuwe erfrecht) hebben geleid tot ingrijpende wijzigingen.

Dit boek gaat in op de taak en functie van de notaris in de moderne samenleving. Dat gebeurt mede aan de hand van literatuur en rechtspraak, waaronder die van de tuchtrechter een belangrijke plaats inneemt.

Belangrijke leerstukken als onafhankelijkheid en onpartijdigheid, dienstweigerings, geheimhouding en verschoningsrecht alsmede aansprakelijkheid van de notaris krijgen ruim aandacht. De formaliteiten die de notaris bij zijn dienstverlening in acht moet nemen krijgen de nodige aandacht maar vooral ook de achterliggende zin en betekenis van voorschriften.

Het boek kan dienst doen zowel voor de notariële practicus als voor het notarieel universitair onderwijs.

De zevende druk is bewerkt door mr. B.C.M. Waaijer, notaris te Amsterdam. Omvang 536 pagina's, € 76,01. ISBN 90 271 5191 1, 7e druk, december 2002.

BESTELLEN?

Neemt u voor uw bestelling contact op met onze afdeling klantcontacten, tel.: 0570 - 67 34 49, fax: 0570 - 69 15 55 of e-mail: juridisch@kluwer.nl, internet: www.kluwer.nl

Prijzen zijn inclusief BTW. Prijswijzigingen voorbehouden. Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

KLUWER

Postbus 23
7400 GA Deventer
Tel: 0570-673449
Fax: 0570-691555